

OBSAH

1	Základní pojmy pozitivního práva	7
1.1	Pozitivní právo a právo přirozené	10
1.2	Objektivní a subjektivní právo	11
1.3	Právo veřejné a právo soukromé	13
1.4	Právo hmotné a právo procesní	14
1.5	Právo vnitrostátní a právo mezinárodní	14
2	Systém, mechanismus právní regulace a jeho prvky	16
2.1	Právní vědomí	17
2.2	Právo tvorba, normotvorba	18
2.3	Právní normy	20
2.4	Právní vztahy	21
2.5	Aplikace práva	22
2.6	Právní pořádek	23
3	Prameny práva	24
3.1	Pojem pramene práva	24
3.2	Druhy pramenů práva	26
3.2.1	Právní obyčej	26
3.2.2	Precedens	27
3.2.3	Právní normativní akt	27
3.2.4	Normativní smlouva	31
3.2.5	Právní věda	32
3.3	Vnitřní předpisy – interní normativní instrukce	32
3.4	Legislativní proces	33
4	Právní normy	36
4.1	Obecné otázky	36
4.2	Logická struktura právní normy	38
4.3	Určenost prvků právní normy	39
4.4	Vyjádření (formulace) právních norem v právních normativních aktech	40
4.5	Druhy právních norem	41
4.6	Platnost a působnost (účinnost) právních norem	45
4.6.1	Časová působnost právních norem	45
4.6.2	Místní (prostorová) působnost právních norem	48
4.6.3	Osobní působnost právních norem	49
4.7	Technické normy	49

5	Právní vztahy	52
5.1	Právní skutečnosti	53
5.1.1	Právní a protiprávní jednání	53
5.1.2	Právní události	54
5.3.1	Protiprávní stavy	56
5.2	Subjekty právního vztahu	56
5.2.1	Osoby fyzické	58
5.2.2	Osoby právnické	58
5.3	Objekt právního vztahu	59
5.4	Obsah právního vztahu	59
6	Interpretace (výklad) práva	61
6.1	Pojem interpretace práva a její význam	61
6.2	Interpretace práva a zákonnost	62
6.3	Klasifikace výkladu práva	62
6.4	Metody výkladu práva	63
6.5	Výklad doslovný, rozšiřující a zužující	65
7	Aplikace práva	66
7.1	Pojem a funkce aplikace práva	66
7.2	Klasifikace aktů aplikace práva	67
7.3	Proces aplikace práva	70
7.4	Uvážení při aplikaci práva	72
7.5	Mezery v právu a analogie	73
7.6	Právní principy	75
8	Porušení práva a právní odpovědnost	78
8.1	Objekt porušení práva	80
8.2	Objektivní stránka porušení práva	80
8.3	Subjekt porušení práva	82
8.4	Subjektivní stránka porušení práva	83
8.5	Rozdíl mezi odpovědností trestní a civilní	84
8.6	Okolnosti vylučující protiprávnost	84
8.7	Druhy porušení práva, klasifikace deliktů	85
9	Právní záruky zákonnosti	86
9.1	Pojem zákonnosti	86
9.2	Jednotlivé právní záruky zákonnosti	86
9.2.1	Zrušení, změna nezákonných právních aktů	87
9.2.2	Neplatnost právních úkonů	88
9.2.3	Kontrola, dozor, dohled	88

9.2.4	Rozhodování sporů a jiných právních věcí	89
9.2.5	Donucení	90
10	Právní stát	92
10.1	Historické souvislosti formování právního státu	92
10.2	Rozdíl v pojetí „Rechtsstaat“ a „Rule of Law“	93
10.3	Materiální koncepce právního státu	94
10.4	Sociální právní stát	97
11	Velké právní systémy	99
11.1	Kontinentální právní systém	99
11.2	Angloamerický právní systém	102
11.2.1	Anglické právo	102
11.2.2	Právo USA	108
11.3	Islámský právní systém	115
12	Lidská práva	116
13	Právní řád Evropských společenství a Evropské unie	121
13.1	Právo Evropské unie	121
13.2	Právo Evropských společenství (komunitární)	121
13.3	Prameny komunitárního práva	123
13.4	Petiční právo v EU	131
	Přehledy a tabulky	132
	Bibliografie	141

svat, sepsat platnou řáveř, jak a jakým způsobem můžeme disponovat svým movitým a nemovitým majetkem. Právo nás činí odpovědnými, jestliže půjeme vůz opilému příteli a ten způsobí (smrtelnou) nehodu. Činí nás odpovědnými, jestliže náš pesek, kterému jsme nevěnovali dostatečnou pozornost, někoho pokouše.

Právo nás odsuzuje, jestliže se dotkneme cti občana nebo jej pomlouváme či křivě nařkneme. Právo nás velmi přísně trestá za jiná společensky nebezpečná jednání – za velezradu, vraždu, loupež, šíření toxikomaniie. V případě ohrožení či porušení práva se může oprávněný subjekt dovolat ochrany v příslušného kompetentního státního orgánu. Popřípadě státní orgán svými rozhodnutími sám zabezpečuje regulaci třeba i nekonfliktních situací (stov. § 7 odst. 2 občanského zákoníku). Lze bez nadsázky říci, že není žádný významný společenský vztah, který by nebyl upraven právními normami (výjimky – přátelství, náklonnost, láska).

Všechny ony právní normy upravující ty či jiné společenské vztahy představují ve svém komplexu pozitivní právo. Pak lze říci, že pozitivní právo je